

MENAS IR JO ISTORIJA

HENDRIK Van LOON

Kai kurdikis yra visai sveikas, papenėtas, išsimiegojęs, jis dažnai ir garsiai apreiškia savo laimę. Paaugęjęs ir pramokęs vaikščioti, jis kitokiais būdais parodo savo pasitenkinimą gyvenimu. Ketverių metų sulaukęs, kai jo rankutės jau klausio smegenų, jis, pasigriebęs pieštuką ir popieriaus lapą, ima piešti. Bet, netrukus, tas laimingas amžius pasibaigia, — didesnę jo laiko dalį paima mokykla.

Klausimas, kaip gyventi, ko gyvenime siekti — jau yra vienas iš gyvųjų klausimų kiekvieno mokyklos berniuko ir mergaitės gyvenime. Nedaug belieka laiko jų kurdikystės menui. Jei nėra neįveikiamo noro ką nors kurti, ką nors naują gaminti, nesitikint iš to jokio pelno, tad jie užauga ir užmiršta, kad budami 5—6 metų amžiaus, visą savo laiką pašvęsdavo keistam kurybos menui.

Tautos tuo atžvilgiu nedaug tesiskiria nuo vaikų. Kai urvinis žmogus išsisaugojęs šalčio ledų laikmečio pavojų, kaip sutarkė savo butą, tad ir emė dirbti sau tam tikrus daiktus, kurie, jo galva, buvo dailūs, nors tie daiktai visai nebuvo jam naudingi jo sunkiose kovose su laukiniais plėšriais žvėrimis. Jis braižė savo urve ant sienų drablius ir briedžius, gi iš akmens gabalo kakė statulias moterų, kurios jam labiausiai patiko.

Kai egiptiečiai, habiloniečiai, persai ir kitos Rytų tautos įsikūrė savo nedideles valstybes, prie Nilo ir Eufrato, tuojau pradėjo statyti savo karaliams puikiausius rumus, kalė skaisčius auskarus savo moterims, sodino ir dabojo daržus, kur gėlės dainavo spalvų dainas.

Mūsų pirmataikai, klajokliai nomadai, atėję iš tolimų Azijos tyrumų, bekovodami ir bemedžiiodami, sudėjo dainas apie savo žygius, apie savo didvyrius vadus; jų poeziją, jų dainas užsiliko ligi mūsų laikų. Apie tukstantų metų po to, kai jie įsikūrė Graikijoje ir įsisteigė savo "miestas — valstybes", jie pradėjo reikšti savo džiaugsmą (ir savo rūpesnius) iškilmingose šventovėse, statulose, komedijose, tragedijose ir visokiose meno formose.

Romėnai, kaip ir jų konkurentai kartageniečiai, buvo per daug susirupinę kitų žmonių valdymu, buvo labai užsiėmę turtų gamyba, tad ir nelabai temėgo "nenaudingų ir nepelnigų" dvasios darbų. Jie nukariavo pasaulį, tiesė kelius ir statė tiltus, bet savo meną jie visai pasiskolino iš graikų. Jie išrado tam tikras praktiškas formas, kurios tiko jų laikų ir jų laikmečio reikalavimams. Bet jų statulos, jų istorijos, jų mozaika ir jų poezija buvo tai lotyniškas graikų originalų sekimas. Be to neaiškias ir vardai teapibudinamo dalyko, kurs vadinamas "asmenybė", negali būti meno, ir Romos pasaulis netikėjo tam tikros rūšies asmenybės išreiškimui. Imperija buvo reikalinga gerų kareivių ir valstybininkų. Statulų kalimą ir poezijos rašymą romėnai paliko svetimšaliams.

Paskum atėjo Tamsybės Amžiai. Barbaras daužėsi Vakarų Europoje, lyg tas, anot žmonių kalbos, bulius indaujoje. Jis nekenėtė tų dalykų, kurių negalėjo suprasti. Kalbant 1925 m. terminais, jis mėgo žurnalo viršelį su dailios merginos paveikslu, bet metė sąslavynan paveldėtus Rembrandto paveikslus. Vėliau jis bandė atitaisyti tai, ką pirma išdraskė, bet nūmestosis

šalin brangenybės jau buvo žuvusios.

Bet šituo laiku jo paties atneštasai iš Rytų menas išsiplėtojo ir atsimokėjo už jo praeities apsilėidimą vadinamuoju "Viduramžių Menu"; ši meno rūšis, kiek tai liečia žiemų Europą, buvo vokiečių minties padaras; nedaug šičia tebuvo pasiskolinata iš graikų ir lotynų ir nieko nebuvo iš senesniųjų Egipto: Asirijos meno formų, nebekalbant apie Indiją ir Kiniją, kurios tuomet, kiek tai lietu to laikmečio žmones, nė nebuvo žinomos. Ir tikrai, pietų žmonės taip nedaug turėjo įtakos savo žiemų kaimynams, jog žiemų architektūros negalėjo suprasti Italijos žmonės ir del to žiūrėjo į ją su panieka.

Visi girdėjome žodį "gotikas". Gal, išgirdęs tą žodį, matai savo vaizduotėje dailias senovės katedras, kurių bokštai siekia aukštybių. Bet ką tas žodis tikrai reiškia?

Tai reiškia kažki "neapdirbta" ir "barbariška", ko ir gali tikėtis iš "necivilizuotų gotų", iš atsilikusių muzikų, kurie negerbė nuštatytų klasiškų meno taisyklių ir kurie statė savo "baidykles" tik tai savo žemam skoniui patenkinti, ir tos jų "baidyklės" trobos neturėjo nieko bendra su Forumo arba Akropolis pavyzdžiais.

Ir vis dėl to ši gotiko architektūros forma turėjo daug įtakos viso žiemų kontinento menui. Iš to, ką pasakėme kitoje vietoje apie Viduramžius, žinote, kaip žmonės tuomet gyveno. Tie, kas negyveno kaimuose, buvo miestų piliečiai.

Senovės graikų ir romėnų miestuose, turgavietėse, kur būdavo šventovės, buvo viešojo žmonių gyvenimo centrai. Viduramžiais tokiu centru liko bažnyčia, Dievo namai. Musų miestų žmonės, eidami bažnyčion vieną kartą savaitėje dviem ar trimis valandoms, vargu tegali suprasti, ką Viduramžių bažnyčia reiškė bendruomeni. Sulaukęs savaitės amžiaus, jau budavai pakrikštytas! Dar vaiku budamas, eidavai bažnyčion katekizmo ir šventraščio pamokų pasiklausyti. Vėliau jau likdavai parapijos nariu, jei buvai turtingas, galėdavai pasistatyti sau atskirą koplytaitę, pašvęstą kokiam nors savo šeimos patronui. Pati bažnyčia budavo atdara visą dieną ir vėlai vakarais. Tai buvo svarbi miesto gyventojų susitikimo vieta. Bažnyčioje dažnai jaunikačiai pirmą kartą paregėdavo mergele, kurią paskum vesdavo prie Didžiojo Altoriaus. Pagaliau, žėmės kelionei pasibaigus, likdavai palaidotas prie šitos pačios bažnyčios sienų, kad tavo vaikų ir vaikų vaikai galėtų vaikščinėti ant tavo kapo ligi pat Paskutinio Teismo Dienos Juozapo Pakalnėje.

Kadangi Dievo bažnyčia budavo ne tik maldos namai, bet ir tikras bendruomenės gyvenimo centras, tad ir turėdavo būti visų geriausias žmonių ramkomis pastatytas trobesys. Egiptiečių, graikų ir romėnų šventovės budavo tik tai vietos dievačio šventovės. Prie Ozirio, Zeuso, Jupiterio statulų nebudavo sakomi pamokslai, tad ir pačioje šventovėje nesuirinkdavo daug žmonių. Visos senovės viduramžių žmonių tikybėnės procesijos ir apeigos budavo atliekamos lauke. Bet žėmiuose, kur oras paprastai budavo šaltas, didesnė apeigų dailis atsilikdavo vidų, po šventovės stogu.

Per ilgus amžius architektai rūpinosi ištobulinti didelių namų statybą. Romėnų tradicijos išmokė juos statyti sunkias akmens sienas su mažais langais, dideli langai galėtų silpninti sienas. Ant sienų jie dėdavo sunkų akmens stogą. Bet apie dvyliką amžių, kai prasidėjo Kryžiaus Karai, kai architektams teko matyti smailias mohametonių trobesių arkas, ir vakarų architektai išrado naują stilių, kurs ir įgalino juos statyti to laikmečio reikalaujamus trobesius. Paskum jie plėtojo keistą stilių, kurį italai pavadino "gotiku", arba barbarų stilium. Šito stiliaus trobesiai turi išlenktus stogus, atremtus ant vadinamųjų "sonkaulių". Bet toks stogas, budamas per sunkus, galėtų sulaužyti sienas, taip pat, kaip trijų šimtų svarų vyras, atsisisėdęs į kurdikio kėdę, sutriuškintų ją. Šitam nepatogumui įveikti, tuli architektai prancuzai pradėjo stiprinti sienas vadinamaisiais "butresais"; tai buvo didžiulės akmens masės, į kurias sienos galėjo remtis, laikydamos stogą. Didesniam stogo saugumui patikrinti, jis budavo remiamas ir vadinamųjų "lakiųjų butresų".

Šitai statant buvo galima palikti trobesyje didžiuliai lan-

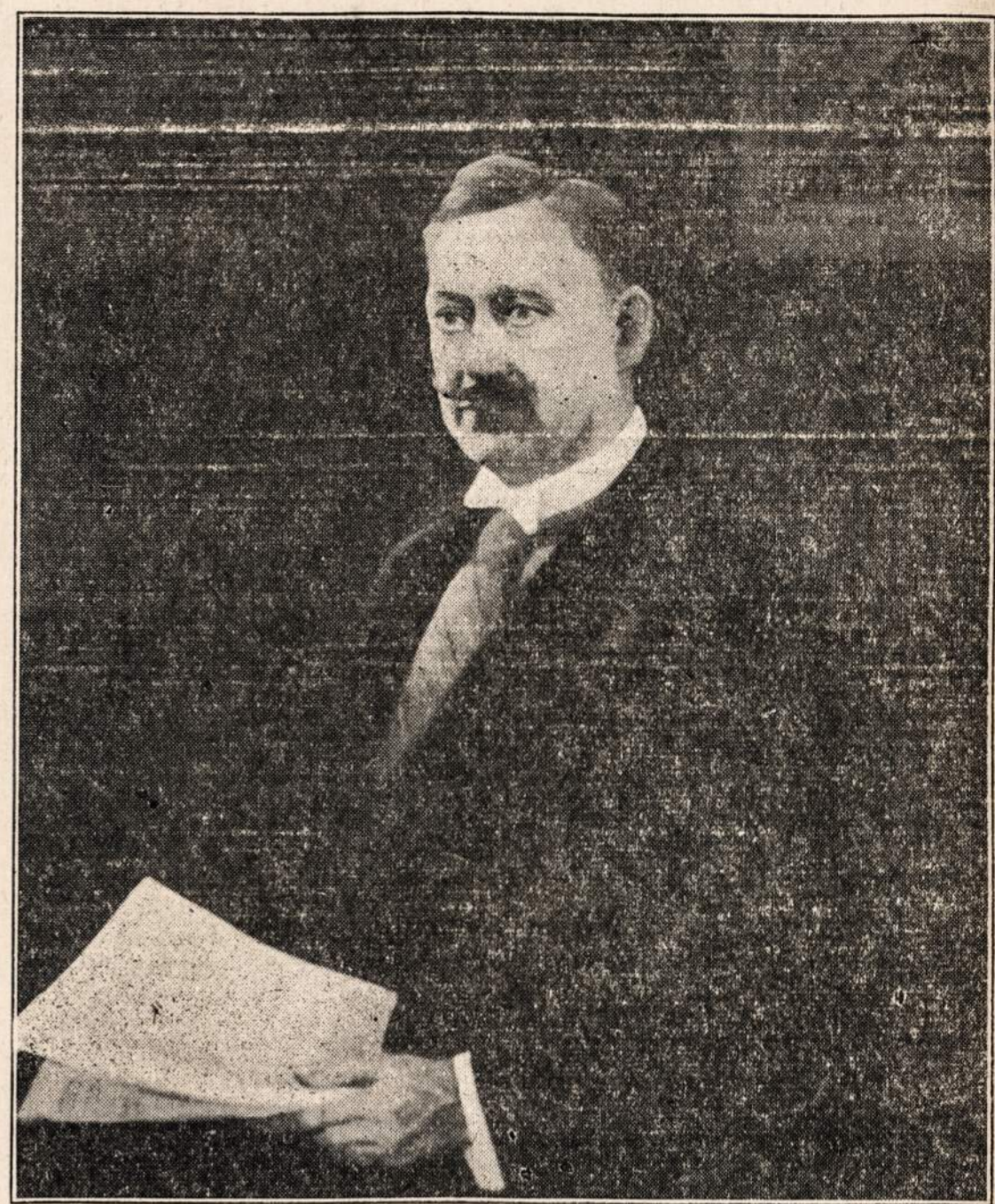
"KĖSTUTIS PASITINKA BIRUTĘ"

Povilo Augustinavičiaus medžio raižinys

SIMANO DAUKANTO, Lietuvos istoriko, paminklas Papilėj.

V. Grybo skulptura.

KOMP. MIKO PETRAUSKO portretas jaunose dienose.

Miko Šileikio tapyba.

OLANDU TAPYBA

MIKAS ŠILEIKIS

Chicago's Art Institutas turi specialią olandų tapybos meno parodą, vadinamą žinomą vardu "Great Dutch Masters". Šito parodos rengimo sąstate figuroja Olandijos karalienė Wilhelmina, p-ia F. D. Roosevelt, princėse Juliana, Amerikos muziejų kuratoriai ir kiti žymūs asmenys.

Paroda baigsis gruodžio 30 d. Kiekvienam meno mėgėjui yra prōga ją matyti. Yra imama nedidelė mokeskis — 28c įskaitant taksus. Ten pat parduodamas gražiai iliustruotas 112 pusl. parodos katalogas. Strinkti pinigai eina karalienės Wilhelminos ir Amerikos laisvonių karotarnyboj moterų fondams.

Daugeliui mūsų yra geriau žinomi olandų meistrai kaip Rembrand'tas, Frans Hals, Vermeer, bet Olandija, palyginti nedidelė valstybė, tais laikais turėjo daugiau dailininkų. Vien tik Haarlemo miestas, susidedas iš 15,000 gyventojų, turėjo 150 tapytojų. Ne visi jie tuo metu buvo žymūs menininkai.

"MAUDYKLEJE"

Mary Cassatt tapyba (amerikietė)

tik vėliau jų darbas buvo įtrauktas į bendrą valstybės kultūrinio gyvenimo nuopelnų istoriją.

Kai Olandija kariavo su Ispanija, tuo metu, atsirado pirmieji didingi Olandijos menininkai, atseit Frans Hals, Rembrandt, Johannes Vermeer ir k., kuriais kiekvienas olandas didžiuojasi. Hals buvo 20 metų senesnis už Rembrand'tą. Hals gimė Antverpe 1585 metais. Jis buvo dar tik kurdikis, kai Valdez'o armijos terorizavo Olandijos žmones. Vermeer'as tuomet jau buvo 16 metų amžiaus. Po 80 metų konflikto su Ispanija, buvo pasirašyta taikos paktas su Vestfalija ir Olandija tuomet liko nepriklausoma valstybė.

Frans Hals. Pirmieji trys aukščiausiai žinoti olandų meistrai, kurių vyriausias buvo Hals, nereaguojė į karo pasėkas. Nė vienas jų nepasirūšėjo savo mene karo laimėjimo triumfu. Hals visiškai ignoravo karą. Savo darbu įkvėpimą jis rado linksnuose olandų veiduose ir kasdieniniame gyvenime. Jis buvo jumoristas, mėgdavo mašytis su paprastais žmonėmis. Piešdavo gatvėse elgetas, vaikus, pasigėrusius bajorus, pirklius ir valdininkų portretus. Net jo pats savęs portretas spindi jumoro ir ciniško grimasa.

Tenka paminėti šiuos, parodoj esamus, Hals'o kurinius: "The Rommel Pot Player". Tai savotiškas muzikantas, su puodu barškindamas linksmina būrį vaikų gatvėje. "The Merry Lute-Player", Nicolas van der Meer, Cornelia van der Meer (turtingų žmonių portretai). Vyras laiko apkabines alas statinaite. Andres van der Horn, Maria van der Horn. Pieter Tjarek (vyriškio portretas su labai dideliais usais ir rože rankoje).

Rembrand'tas. Rembrand'tas Harmens van Rijn gimė Leyden'e 1606 metais. Mokėsi lotynų mokykloje ir pas Jacob van Swanenburch. Vėliau persikėlė į Amsterdamą ir čia užbaigė meno mokyklą. Šiame mieste ir apsigyveno. Mirė 1669 m.

Rembrand'tas daugeliu atvejų yra skaitomas vienas iš stambiausių meno meistrų ne tik Olandijos dailės-meno istorijoje, bet ir kitur. Kaip Italijos renezanso laikais Michelangelo buvo virtuozas visoje didžiųjų

menininkų kolegijoje, arba kaip Prancuzijos impresionistų grupėje Claude Monet, taip olanduose Rembrand'tas stovi pirmoje vietoje. Jis savo kurybą ėjo toliau už kitus savo kolektinio gyvenimo nuopelnų istoriją. Jis nesitenkino gerai atliktu tapybos darbu. Jis tebeieškodavo naujų būdų pagerinimui jau ir taip švelnių tonų, ieškodamas žmogaus veido bruožuose ir dvasios gyvenime paslapčių. Žmogaus dvasios vidurinę būklę, jis stengėsi taip atvaizduoti, kad kiekvienas žiūrėtojas galėtų matyti ir pažinti to asmens išraišką, kuri tik jam vienam tepariklausk. Kiekvienas parodos lankytoją užintriguoja Rembrand'to portretų akys, kurios ir šiandien vis dar tebespindi, kaip gyvo žmogaus; lupos, rodos, ims ir prakalbės. Šis didingas tapybos meistras sugretintais su Titian'o popiežiaus Povilo portretu, išskyla vienodan aukštumon. Titian'as atvaizdavo pop. Povilą tokiu, kaip gėstančių seno žmogaus akių voka baigia užvožti paskutinę gyvybės kibirkstėlę, o rankose styro ištyse kauluoti pirštai. Kaip Rafaelis di Sanzio pasižymėjo grožiu ir skaisčia Dievų praktinybe, Leonardo da Vinci pasižymėjo intelektualizmu, o Michelangelo raumenimis ir energija, taip Rembrand'tas suprato visų trijų saktų menininkų darbo sąvokas. Jis, kaip tas senovės architektas, kuris budavodavo meniškios architektūros rumus užtrukdamas dešimtmėčius, taip Rembrand'tas dėjo spalvų dėmes, kol iš jų atsiradavo žemčiugais žibanti atspalviai ir švelnūs tonai. Kaip pavyzdį, galima paimti iš parodoj esančių jo portretų. Kristus su nertomis rankomis. Dirk van Os, jaunos moteriškės portretas, jo sunaus Titaus portretas, Lukrezija (Borgia) ir kitus.

Kiekviena dailės meno šaka buvo jo specialybė: portretas, peizažas, stiljefas net ir religinis siužetas. Rembrand'tas specialiai zavosi metalo plokštelių raizyboje (etching). Rembrand'tas paliko 700 tapybos kurinių, jų tarpe apie 85 pats savęs portretus; 200 metalo raizinių, ir 2,000 įvairių piešinių.

Johannes Vermeer. Johannes Vermeer gimė 1632 metais, mirė sulaukęs vos 43 metų amžiaus. Nedaug kurinių tepaliko, tik 37-nis. Po jo mirties jis buvo kone per šimtmetį veik niekam nežinomas.

Vermeer pasižymėjo saulės šviesų meisterišku ir švelniuderinimu "šiltųjų" spalvų su "šaltomis". Vadinasi, jis dirbo

su dviem griežtai priešingais spalvų elementais, atseit mėlyna ir oranžine spalvomis. Tokiu būdu jo tapyba ir šiandien yra artima moderniškai tapybai. Spalvų šviežumas gražiai išsiilaukęs. Jis piešdavo daugiausia vietovaiždžius, poetizuodamas juos su figuromis, neliginant prancuzai Millet ir Corot, dažnai su viena figura, ką prancuzai niekuomet nedrįsdavo daryti. Olando namų ruoša, karvės ir stiljefai buvo jo mėgiamiausias amatas. Vermeer'o kurinys (šitoj parodoj) pavadintas "Moteriškė raša", turi švelnius tonus ir labai gražias šviesas. Šis jo kurinys vertinamas milijoną dolerių. Let palyginti proporcią nedidelis. Pasirašytas: Vermeer Der Delft, Jan.

Be aukščiau minėtų didžiųjų meistrų kurinių, parodoj yra dar sekami 17-to šimtmečio "mažeji meistrai", butent: Abraham van Beijeren, Jan de Bray, Hendrik van Burch, Jan van de Cappelle, Albert Cuypp, Carel Fabrilus, Jan van Goyen, Meindert Hobbema, Pieter de Hooch, Willem Kalf, Nicolaes Maes, Adriaen van Ostade, Jacob van Ruisdael, Hercules Seghers, Jan Steen ir Gerard Terborch.

Viso parodoj yra 42 kuriniai, 10 jų Rembrand'to, 10 Hals'o, 20 peizažo žanro ir įvairių vėlesnės olandų meno mokyklos portretų. 15 kurinių pirmą kartą atvežti į šią šalį iš Olandijos. Jie čia ir pasiliks kol karas teisis. Kiti buvo suskolinai iš privačių kolektorių bei muziejų.

Pastaba. Čia nėra įskaityti Van Dyck, Rubens ir Van Eyck broliai, Jie priklauso flėmans, pietinei olandų kaimyninei valstybei, kurios žmonės buvo linkę prie prancuzų, nes jų religiniai santykiai to reikalavo. Olandai, artimesni vokiečiams, didžiujomoje buvo protestonai. Tantai olanduose Romos katalikų meno žanras yra aretenybė. Flėmai savo tapybai įkvėpimą sėmė iš italų meno mokyklos. Pats Rubens'as aštuonis metus gyveno Italijoje ir studijavo Titiano tapybą. Taip pat ir Prancuzijos meno pradai atsirado iš Italijos.

Nemokama įžanga į Art Institutą buni sekamomis dienomis: šeštadieniais, sekmadieniais, trečiadieniais ir bet kuriais šventadieniais. Kitomis dienomis reikia mokėti 25c, plus takasai.

Los Angeles mieste aviacijos darbininkų atšovai aptaria ekonominius darbininkų reikalus.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų Linkime
Visiems Musų Sėrininkams

Continental Savings and Loan Ass'n.

V. P. PIERZYNSKI, Sekr.

4559 S. Paulina St. Tel. YARds 0145

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
Visiems Lietuviams!

ARTHUR G. LINDELL

9-to Wardo Aldermanas

CHRISTMAS
CELEBRATING

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

WINDSOR HEATING CO.

C. OSTROWSKI, Sav.

8254 SOUTH SHORE DRIVE
Telephone SOUTH SHORE 5103

STEAM—HOT WATER—VAPOR—AIR CONDITIONING

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

MENAS IR JO ISTORIJA

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Pagaliam pirmoje penkioliktos amžiaus pusėje Jonas ir Hubertas van Eyckai pietų Olandijoje išspindė šį sunkų uždavimą. Situodu garsinga flamanų diečių broliu maišydavo savo dažus su tam tikru aliejumi ir tuo būdu jie galėdavo jau prieš ant medžio, ant audeklo ir ant akmens.

Be to laiku ankstyb. s. V. du amžių tūkumais keršas buvo žymia samazės. Turtingi amesuečiai, nebevyskupai, pralėjo renti ir gauti meną. Kaangi menas, kaip ir daugelis kitų dalykų, eina ten, kur galima gauti ir pavalgyti, tad menininkai dabar pradėjo dirbti atiemis turtingiems savo globėjams, karaliams, kunigaikščiams ir praturtėjusiems bankininkams. Visai neilgu, palyginant, laiku šis naujas pašybos su atiejum budas greitai išsiplatino visoje Europoje, ir beveik kiekviename krašte išsiplėtoja savita ypatingos tapybos mokykla, reikšusi pobūdį skonio ty žmonių, kuriems buvo piešiam paveikslai.

Pavyzdžiui, Ispanijoje Velaskez (Velasquez) piešė karalių, ramių karlius (neužaugas) karaliaus gobelinų dirbtuvių darbininkus ir visokius žmones, turėjusius ryšį su karalium arba su jo rumais. Bet Olandijoje Rembrandtas, Fransas, Halsas ir Vermeeras piešdavo pirklų namų tvartus, jų žmonas ir riebius vaikus ir laivus, gabenavusius tiems pirklams turtus. Italijoje, kur popiežius tebebuvo vyriausiuoju meno globėju, Mykolas Angelas (Michelangelo) ir Koredzijas (Correggio) piešė Madonas ir šventuosius. Anglijoje, kur aristokrati ja buvo dar labai gainga, ir Prancuzijoje, kur karaliai buvo įtakingi, menininkai piešdavo pasižymėjusius didikus, vyriausybės narius ir labai dailias ponias, draugavusias su jų didybėmis.

Menas, pasitraukęs iš senos bažnyčios ir susiartinęs su naujai kylančia visuomenės klase, žymiai pakitėjo visose srityse. Spaudos išradimas davė autoriams progos išgarsėti rašant knygas dideliame žmonių skaičiui. Tuo būdu atsirado rašytojų novelistų ir iliustratorių profesija. Bet žmonės, kurie turėdavo pinigų ir galėdavo pirkti knygas, ne visados mėgdavo sėdėti namie, — jie geidė pasilinksminimų. Keleto Viduramžių minstrelių nebeužteko dideliame reikalavimui patenkinti. Pirmą kartą po senovės graikų miestų laikų, buvusių pirm dviejų tūkstančių metų, scenos kurinių rašytojai galėjo pasirodyti su savo darbais. Viduramžiais teatras tebuvo tam tikra bažnyčios apeigų dalis. Tryliktojo ir keturioliktojo amžiaus tragedijose budavo vaizduojamos dažniausia Viešpaties kančios. Šešioliktojo amžium pasirodė pasaulinis teatras. Teisybė, iš pradžių scenos kurinių rašytojo ir aktorio buklė nebuvo labai pavydėtina ir nebuvo garbinga. Į Vilimą Sekspyrą (William Shakespeare) žiūrėdavo kaip į cirko klouną, linksminantį savo kaimynus savo tragedijomis ir komedijomis. Bet kai jis mirė 1616 m., visi jo kaimynai ėmė gerbti jo vardą, ir po to policija jau nebesikišo į aktorių gyvenimą.

Sekspyro laikininkas ispanas Lope de Vega, parašęs 1,800 pasaulinių ir 400 tikybinių kurinių scenai, buvo žinomas ir gerbiamas žmogus, ir pats popiežius gyė jo darbus. Šimtas metų po to, prancuzas Molieras jau draugavo su tokiu didžiu karalium, kaip Liudvikas XIV.

Nuo to laiko žmonės pamėgo ir rėmė teatrą. Šiandien teatras jau yra nebeatskiriama kiekvieno didesnio miesto dalis, o "tylijoji drama", arba "krutamieji paveikslai" jau pasiekia ir toliausius pasaulio kampus.

Kitą meno šaką, muziką, liko labiausiai populiari. Didesnė senųjų meno formų dalis reikalauja didelio techninio išsilavinimo. Per metų metus reikia praktikuoti, ligi mūsų nerangios rankos išsimiklina ir įgunda klausyti smegenų ir išmoksta atvaizduoti tai, ką matome sielos akimis, drobėje arba marmure. Visą gyvenimą reikia lavintis, kad galėtum parašyti gerą knygą. Ir publika turi nemaža išsilavinimą, kad galėtų suprasti ir įvertinti tai, kas yra geriausia pašyboje, raštuose, muzikoje ir skulpturoje. Bet beveik kiekvienas žmogus gali sekti melodiją ir beveik kiekvienas žmogus gali gerėtis tokia ar kitokia muzika. Viduramžiais žmonės nedaug tegirdėdavo muzikos ir tai budavo tikrai bažnytinė muzika. Šventoms giesmėms budavo taikomos labai aštrios ritmo ir harmonijos taisyklės ir todėl jos budavo gana monotoniškos. Be to, juk negalima jų dainuoti nei gatvėje, nei turgavietėje.

Renesansas visa tai pakeitė. Muzika ir vėl liko viena iš geriausių žmogaus draugų ji laimėje ir nelaimėje. Egiptėnai, babiloniečiai ir senovės žydai buvo dideli muzikos mylėtojai. Jie net derindavo įvairius instrumentus į orkestrus. Bet graikams netiko tasai, anot jų, "barbarų triukšmas". Jie mėgdavo klausyti vyrų deklamuojančių dailias Homero ir Pindaro poemas. Deklamatoriams, budavo, akompanuoja kanklininkas. Tai buvo viskas, — toliau toje srityje niekas ir nedrįso nužengti. Romėnai mėgdavo orkestro muziką per pietus, ir jie išrado daug dar ir šiandien (kiek patobūtinų ir pakeistų) tebevartojamų instrumentų. Ankstyboji, bažnyčia nemėgo muzikos, primindavusios jos griaujamą senąjį palydusį stalmeldžių pasaulį. Trečiojo ir ketvirtos amžių vykskupa pakęsdavo tikrai visos kongregacijos giedamas giesmes. Vėliau buvo leista vartoti vargonus, išrastus antrame amžiuje (Tęsinys 3-ame pusl.)

LINKSMŲ KALĖDŲ IR SEKMINGŲ NAUJŲ METŲ

Linkiu Visiems Lietuviams!

MARTIN GORSKI

U. S. CONGRESSMAN

nuo 4-to CONGRESSIONAL DISTRIKTO

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

PEOPLES CLOAK & BRIDAL SHOP

MRS. KINGA P. DZIUBAK

1711 W. 47th Street YARds 2588

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

LINKI LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Visiems Lietuviams, Kad Ateinančiais Metais
Kiekvienas Turėtų Nors Po \$5,000.00 Sutaupų!
PIRKITE KARO BONUS

UNIVERSAL SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

1739 SO. HALSTED ST.
Chicago, Ill.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS MUSŲ DRAUGAMS LIETUVIAMS

UNIVERSAL GROCERY COMPANY

FRANK BRAGHEL, Pres.

5039-41-43 SO. KEDZIE AVE. Tel. PROSPECT 2261-2-3

LINKIU LINKSMŲ KALĖDŲ!
PIRKTI U.S. KARO BONUS
GREIT UŽBAIGTI KARĄ!

JUSTIN MACKIEWICH

PREZIDENTAS STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

Sveikiname Visus Sėrininkus, Draugus, Pritarėjus ir
Busimus Dalininkus su Kalėdų Sventėmis ir
Naujais Metais

**MIDLAND BUILDING LOAN and
SAVINGS ASS'N.**

A. SALDUKAS, Sekr.

4038 Archer Ave. LAFayette 6719

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME LIETUVIAMS

BALKAN MUSIC CO.

L. HLAD, Sav.

1425 W. 18th St. Tel. SEEley 4057

Muzikališki instrumentai, rekordai, radio.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
SEKMINGŲ NAUJŲ METŲ!

Fine Wines and Liquors

TAVERNŲ SAVININKŲ DEMESIUI

Kas pas mus kartą pabando, tas
perka visuomet

Didelis sandėlis Degtinių, Li-
kerių, Konjakų Pietinėje Mies-
to Dalyje. Pilnas pasirinkimas
Jūsų Reikalavimams. Patirki-
te apie mūsų kainas, ir tikrai
pataršausite savo Klientams
mūsų prekėmis. Dėl platesnių
informacijų ir užsakymui

Telefonuokite Tuojuo
VIRGINIA 0044-5

Wholesale Liquor Dealers

A. J. SAMUEL CO.

2439 W. 47th STREET

**MENAS IR JO
ISTORIJA**

žiuje.
Paskum prasidėjo didžioji
žmonių migracija. Paskutiniai
Romos muzikantai išsiblaškė,
kiti žuvo.

Naujos pasaulinės civilizaci-
jos miestų gyvenimas Viduram-
žiais jau pradėjo reikalauti mu-
zikantų. Tokie instrumentai,
kaip ragas vartojamas signa-
lams medžioklėse ir mušiuose,
buvo perdirbti taip, jog jų gar-
sas buvo malonus ir tiko šokių
ir puotų salėms. Iš senovės še-
šiasstygės gitaros apie Viduram-
žių pabaigą išsiplėtojo keturių
stygų smuikas, kurį išstobulino
Stradiuvarius ir kiti italai smu-
ikininkai, gyvenę aštuonioliktam
amžiuje.

Pagaliam buvo išrastas ir pia-
ninas — labai išsiplatinęs in-
strumentas, kurį galime užėti
net tolimiausiuose Grenlandijos
ledynuose. Vargonais seniau bu-
davo groja tik su pagalba kito
žmogaus, kur mindavo dumples;
dabar dumples mina elek-
tros jėga. Muzikantai, kurie
mokydavo bažnytinis chorus,
žinoma, ieškodavo tam darbai
tinkamiausių instrumentų. Vien-
uoliktame amžiuje vienuolis
benediktinas Guido (iš Arezzo,
kur gimė ir didis italų poetas
Petrarka), patiekė naują muzi-
kos anofacijos sistemą. Tuo pat
amžiumi, kai buvo didelis žmo-
nių susidomėjimas muzika, bu-
vo išrastas pirmas instrumen-
tas su stygomis ir klavišais.
Vienoje 1228 m., susikūrė pir-
ma Muzikantų Gildija (tais lai-
kais jie buvo laikomi lygionis
su štukoriais ir džongleriais);
šičia buvo padirbtas pirmas
"monokordas", garsingųjų šien-
dien Steinway pianinų pirmata-
kas. Iš Austrijos "klavikordas"
(nuo klavišų ir stygų—"cord")
atėjo Italijon, čia italo išradė-
jo Giovanni Spineti iš Venecijos
tasai instrumentas buvo "pato-
bulintas ir pavadintas "spine-
tu". Paskum aštuonioliktuoju
amžium, tarp 1709 ir 1720 m.,
Bartolomas Kristoforas padarė
"klavierą", kurs leido groti gar-
siai ir tyliai, arba, kaip sako-
ma italų kalba, "forte" ir "pia-
no". Šitas instrumentas, su kai
kuriais permainomis, liko
mūsų laikų "pianofortu", arba
"fortepianu", arba "pianinu".

Ir štai pirmą kartą pasaulis
susilaukė patogaus instrumento,
kurio galima skambinti, kele-
tą metų pasimokius. Jis daug
malonesnis ir švelnesnis už se-
noviškas tubas, klarnetus, trom-
bonus ir hobojus. Kaip fonogra-
fas nešė milijonams žmonių
pirmutinį muzikos pamėgimą,
taip ir "fortepianas" supažindi-
no su muzika daug platesnį
žmonių skaičių. Kunigaikščiai ir
turtingi pirkliai laikydavo pri-
vatinius orkestrus. Muzikantai
nebebuvo lyginami su džongle-
rais ir štukoriais, jie liko labai
brangintiniais bendruomenės na-
riais. Muzikai įėjus į teatrą, at-
sirado mūsų laikų opera. Iš pra-
džių tiksliai kai kurie turtingi
kunigaikščiai tegalėdavo laikyti
"operos trupas". Šitos rūšies
meniu augant, daugelis miestų
statė savo teatrus, kur buvo tei-
kiamos žmonėms italų ir vokie-
čių operos; šičia galėjo gėrėtis
muzika kas tiksliai gyvas, išsky-
rus tik kai kurias krikščionių
sektas, kurios tebežiūrė į muzi-
ką, kaip į nelabą dalyką, pra-
gaištingą žmogaus sielai.

Apie vidurį aštuonioliktąjo
amžiaus Europos muzikos gyve-
nimas buvo įsigalėjęs. Ir štai
pasaulin atėjo muzikantas, daug
didesnis už kitus, — tai buvo
šv. Tomo bažnyčios Leipcigo
vargonininkas Jonas Sebastia-
nas Bachas. Savo kompozicijo-
mis, kuriose jisai patiekė įvai-
riems instrumentams visokerio-
pos muzikos: ir rimčiausių him-
nų, ir oracijų, ir komiškų dai-
nų, ir šokių, padėjo tvirtus pa-
matas naujosios gėdynės muzi-
kai. Jam mirus, 1750 m., jo vie-
lą muzikos pasaulyje užėmė
Mocartas; jo muzika primena
mums brangiausią harmonijos ir

ritmo mezinį. Paskum atėjo
Liudvikas Bethovenas, tragin-
gas asmuo, davęs mums naują-
ją orkestrą; jis negalėjo girdėti
savo kompozicijų, nes buvo
kurėjas, — jis apkurto, nušales
savo labai vargingo gyvenimo
metais.

Bethovenas gyveno Prancu-
žės Revoliucijos metu. Pilnas
naujos ir garbingos dienos vil-
čių, jis pašventė vieną savo sim-
foniją didžiajam Napoleonui.
Bet vėliau jis galėjosi tai pada-
res. Kai jis mirė 1827 m., Na-
poleonas buvo jau žlūgęs, Pran-
cuzijos Revoliucija buvo dingu-
si; už tai pasaulyje atsirado ga-
ro motoras, neturėjęs nieko
bendra su Bethoveno išreikšto-
mis jo Trečioje Simfonijoje
svajonėmis.

Teisybė, naujoji garo, gele-
žies, anglių ir didelių dirbtuvių
tvarka neturėjo nieko bendra
su menu, su paišyba, skulptura,
poezija ir muzika. Tų senųjų
meno globėjų, bažnyčios valdo-
vų ir pirklų, gyvenusių Vidur-
amžiais ir septynioliktame bei
aštuonioliktame amžiuose, jau
nebebuvo. Naujojo pramonės
pasaulio lyderiai buvo per daug
užimti ir per mažai apsišvietę,
kad būtų galėję rūpintis braiži-
niais, sonatomis, dramblikauliu,
jau nekalbant apie tuos žmo-
nes, kurie kurė tuos dalykus ir
negamino savo pramoningai
bendruomenei apčiuopiamos
naudos. Visi dirbtuvių darbinin-
kai klausė savo motorų bilde-
sio ir užesio; tad ir jie atrpo
nuo savo kaimiečių protėvių
fleito ir smūko melodijų.

Menas liko naujosios pramo-
nės laikmečio posuniu. Menas
ir gyvenimas visai atsiskyrė. Li-
kė dar iš praecities paveikslai
merdėjo muzėjuose. Muzika li-
ko monopoliumi kai kurių "vir-
tuozų", išplėsusių iš namų ir nu-
gabenusių ją į koncertų sales.

Bet palengva menas vėl pra-
deda grįžti į tinkamą vietą.
Žmonės pradeda suprasti, kad
Rembrandtas, Bethovenas ir
Rodinas yra fikri savo tautų
pranašai ir lyderiai, ir kad pa-
saulis be meno ir be laimės at-
rodo taip pat, kaip ir vaikų
kambarys be juoko...

LINKSMŲ KALĖDŲ
ir
SEKMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

Metropolitan State Bank

NARYS FEDERAL RESERVE SYSTEM IR
FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

2201 W. CERMAK ROAD

Kampas LEAVITT STREET

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

DOMINIKAS KURAITIS—Savininkas

Milda Buick Sales

VIENINTELĖ LIETUVIŲ BUICK'O AGENTURA

907 WEST 35th STREET, CHICAGO, ILL.

Telefonas LAFayette 2022

Rez. Tel. CED. 6161

Prekiaukite Pas Tuos, Kurie Garsinasi "Naujienose"

Linkime Linksmų Kalėdų ir
Laimingų Naujų Metų
Visiems Lietuviams!

NELAUKITE--

Rytoj gali buti pervėlu!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, rei-
kalaukite agento, arba brokerio, kad jis parupintų jums polisą per MUSŲ kompaniją.
Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"MES ESAME PIRMAKLASIAI NARIAI CHICAGO BOARD of UNDERWRITERS"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1548-54

Telefonas CENTRAL 5208

GENERALIAI AGENTAI ŠIŲ KOMPANIJŲ:

- COLUMBIA INSURANCE COMPANY
- IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
- LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
- MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
- MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
- PHOENIX INDEMNITY COMPANY

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ LINKIME
VISIEMS LIETUVIAMS

NATHAN KANTER

**Mutual
Liquor Co.**

4707 S. Halsted St. Tel. BOULEVARD 0014

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

From
a
FRIEND

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ VISIEMS LIETU-
VIAMS 12-TAM WARDE

**BRYAN
HARTNETT**

ALDERMAN
OF THE 12TH WARD

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

NAKTIS

Liudas Dovydenas

Andriejus nusimovė klumpes ir iškratė įkritusį akmenuką. Atsisėdęs ant griovio krašto atsikvėpė, pasikasė pakaušį, nors neniešėjo. Taip sau, kai atsėdėi pakelėje, tai dedasi savaime.

Pušynas dar dvelkė šiluma, krutiņę glostančių pušų ir gailiu kvapu, bet Andriejus — lauko gyvis, jis prisiuosto gero oro — nejuoto. Tik taip, toks nusiteikimas žmogų apima, kai vienas atsiduri miške, dar truputį tur-guj išgėręs.

—Ir ryt bus giedra, — pagalvojo, pamatęs vakarinę, skylu-tę spindinčią žalsvam danguj.

Atvažiuoja. Girdi smiltėto kelio čiuzėjimą. Arklys suprunks-tė. Dar vėžimo nematyt, tik lan-kas siubuoja už kalniuko ir tra-ta į stipinus kokia šakelė ar kie-tis. Išlenda. Matytas arklys... Nagi — Baltrukonis.

Andriejus išėina ant kelio ir kilsteri ranką. Baltrukonis tįpteli arklį ir botkočiu parodo šalia savęs vietą.

—Taip vėlai? — Baltrukonis ir klausia ir priekaištauja.

—Pėsčias, kekeliuoko yra, — atsako.

Važiuoja pušynu tylėdami. Keliais žodžiais persimėtė apie kainas, didelį turgų. Tiesa, po-licininkui gintas vyrukas įkan-do ranką. Spyrėsi, kaip ožys ir bliovė, o kai policininkas alkū-ne užkišo gerklę — įkando.

—Kad kitaip, ką gi... — An-driejus sako. Jam gaila alkūnės, visgi jam taip reikia daryti, nes, jei rėkia... Gyvuliai ne žmonės. Baltrukonis užstoja gerklę. Turgus ne bažnyčia, ožiai, jau-čiai daro ką nori, — jei žmogus už savo nuosavą pinigą.

—Taigi taip, — atsako An-driejus. Jis ir pritaria rėksniui, bet nenori, kad šnekėtų Baltru-konis, nes tokie žodžiai lenda į pačią gilumą krutiņės, kur sėdi velnias ir gundo. Taigi, kad gundo.

Prieš kalniuką arklys vos traukia, girdėt kaip stipiniais čiula smėlys, o šakutė ar koks ten velnias kliaksi į stipinus. Andriejui norėtų ištraukti, kam jis taip dusliai, bet giliai į širdį vis tak, tak, tak. O miškas vis miškas. Kad nors ką Baltrukonis šnekėtų. Jis tylus, kaip maišas, toks jau jo budas. Į usus paskandęs, po senu prakaituotu kapeliušium.

Andriejus aiškiai mato, kur po kilometro pasuks į siaurą keliuką; ten bus jaunas tankus miškas, o naktis jau gerokai prasidėjus.

Andriejus kišenėj guli peilis. Lenktinis, medinėm kriaptom. Išsigando, kad tave kur velniai, prieš patėjimą. Jis tą peilį tuo-jau pajuto, kai sėsdamas į šali-nę lentą prispaudė kišenių. Se-niai tas peilis jam tarnauja, jau ir atlenkiamas visai lengvai duo-dasi... Kaip tyčia, kad tave vel-niai, visai lengvai duodasi. Re-gis ne mintimis jis sako: visai lengvai duodasi, bet kažin koks, tas, kur sėdi tarp galvos ir kruti-ņės, neapčiuopiamoj vietoj, garsiai kalba: visai lengvai duo-dasi.

Andriejus žvilgtelėjęs į Baltru-konį. Sėdi ir sntūduroja. Ar jį velnias apšėdo, žiurėk — jis vi-sai užmigs. Andriejus trenktų į kuprą ir sakytų: Svolač, ko tu nesisaugai! Paziuri į arklį, kuris sunkia rišėia klapsi, iš po pavalkų ir apie uodegą kyla vos žiurimas, kaip mėnesis, prėsku-mo rukelis.

Kad nors ką kalbėtų, o jis ir-gi neranda žodžių.

—Nie, — suragina Baltruko-nis.

Andriejui tarsi kažin kas sprogo ore, visam šile nūaidėjo; lankas ir brakstelėjo, nes arklys žymiai pabėgėjo. Baltrukonis ir vėl tyli. Rupužė, laužas, kad jį velniai, — Andrius nori pykti, koliotis, net ligi to, kad jis pa-sidarytų šlamštas, svolačius, tik dėjai į galvą.

Baltrukonis kilsteri galvą, nes trinktelėjo ratas į šaknį, ir lyg pateisindamas snaudimą, puse lupų sako:

—Dabar gražios naktys.

—Labai gražios, net išsimie-goti negali. — Atsako Andrie-jus, ir vienos rankos pirštai len-gvai atlenkia peilį. Didelė kiše-nė, bet peilis dar didesnis. Iš pradžių peilis buvo kaip peilis, o vėliau jau kaip du gniaužtai, vėliau jau kaip kiaušėms skersti tutinas, o dabar, kada atlenkė... Ir vėl šaknis, bet tokia mažytė ta šaknis, kuri suduoda į ratą, palyginus su peiliu, per kurio ašmenis jis traukia nykščio ga-lą. Aštrus. Jį papurto, antrą ranką sugniaužia. Ir—velniai... Kad tave... Jau suko į jaunuo-lyną, į siaurą takelį.

—Čia aną rudenį pamečiau cukraus kilogramą,—taria An-driejus. Ir jo žandai virpa. Dre-bulys ima.

—Imha, — sumykia Baltru-konis, — kilogramą,—ir snaudžia.

Jis bijo paminėti kokio šven-tojo vardą, bijo, nes jis kabo kaip ant plaukelio: tas šventa-sai gali nusverti, ir jis užlenks peilį... O batų reikia, o žmona po krutiņe dieglį nešioja; ji sa-ko, kad butų manavų kruopų košės kiek tik nori, ji tuoj pa-sitaisyti. Manavų kruopų ir su-nui. Neprižindo, sulyšęs, o ko-jytės kreivėja...

Jis užlekia peilį, bet ir vėl greit atlenkia. O kaimynas, per varną gyvena, girdis, kai se-mia vandenį; taigi, prieš lietų, kaip koks kalendorius, jei tik girdėt Baltrukonio svirties girgždėjimas. Kaimynas... Kai uždega šviesą, kai užgesina švie-są — jo namuose kiauurai ma-tyt... O jis velnias miega, ke-liais suspaudęs vadeles.

Išvažiuoja į aikštelę, arklys ir pakinktai sužvilga, o prie uo-degos jau didesnis šlapias lo-pas... Jis vėl atlenkia peilį. Ir užlenkia... Jau lyg priprato lankstyti peilį... Bet jei taip mie-gos, šis senas laužas... Kaip gal-vijas pučia per usus... "Jei butų manavų kruopų košės, tai pa-sitaisyčiau..." Ir kojytės kreivos, kaip piaučiau... Svirtis girgž-da... Turi du vaikus, žmona ne sena... Valakas, pasitūrinčiai gy-vena... Jau gal šestą varo... Už-tekty. Ir jau ištraukė peilį, bet Baltrukonis knaptelėjo ir sura-gino arklį... Jis priglaudė peilį prie kišenės ir greit paklausė:

—Ale sakyk, taigi, kodėl arklitį prie uodegos sušyla, pra-kaituoja?

—Ne vienodai, — trumpai at-mykia Baltrukonis. — Nie, tu, padla.

Dar trys kilometrai miško jounuolyno, o pervažiuo tik kokį kilometrą. Tai atsiminus Andriejų papurtė, bet jis susi-laikė ir įleido peilį į kišenių. Neužlenkė.

Ten, už kelių dešimtų žings-nių yra vadinama Vilkduobė. Prieš kalniuką yra tankumynas ir skardis. Tankios eglaitės. Ten

pernai rado vaiką, kokių trijų savačių. O motinos ir po šiai dienai neranda. Kadaisė, dar prieš karą, rado aviną ir žmo-gų. Nežinia iš kur buvo avinas, lygiai kaip ir žmogus — sako, esą, jį atvežė iš kažin kur labai toli, net nuo Pasvilio.

Kantais pro šaką prasiskver-bia mėnesienos dryžė ir perbė-ga per snatūžiantį. Jo marškiniai beitu žuviniu kaučiuku už-segti, prasivėpė. Jis tuo metu suspaudžia ranką ir jau sušil-dytą, net suprakaituotą peilį. Peilis lyg ir sumazėjo.

—Ar tu miegot nori? — jis klausia, nes vėl pradeda ranka virpėti ir tolydžio labiau spau-džia peilio kriaušas.

—O tu... nusnaustum, ko ju-di. — Baltrukonis patylomis sa-ko, bet Andriejus jo žodžiuose girdi didelio gspadoriaus balsą, kaip jis sako, kai pas jį piau-na šieną, rūgius, ar kerta žabus. Aną vasarą, prieš pat šv. Joną, jis nuėjo šieno piauči. Eidamas namo jis norėjo parsinešti pus-kepalį duonos... Pasitaikė iš už-stalės, kai nieko nebuvo, išmes-ti už tvoros, o einant Baltruko-nis pamatė... Ir pasakė: "An-driejau, tu kartais surišk ran-kas".

Jis numetė puskepalį ir tris dienas nesirodė, kol Baltru-konis atėjęs pasakė: "Tai jau ne-reikia šieno piauči?" "Vidurius paleido", jis sumelavo. "Boba duos džiovintų mėlynių". Ir nu-ėjo iš paskos. Ir tik prie namų Baltrukonis per usus išmykė: "Kartais bobos nespėja, nu tai... pasiėmei, kas gi čia..." Po to buvo jau lengviau. Vakarie-nę valgydamas jis iš tolo, užuo-minomis ilgai kalbėjo, kaip nesiseka su boba, po krutiņe vis dega jai po mėšiško ar rugš-taus... Tai ir čirė kepti ragaišį. Nusibodo, žinoma, rugšties, jam prie sunkaus darbo, pasiilgsti rugšties... Ak, velnias, kai namuose duonos rugštis sugenda.

"Taigi, kad velnias", atsakė į visą ilgą kalbą Baltrukonis ir liepė bobai atpauči abysalę. Sto-rą.

(Tešiny 5-ame pusl.)

LINKSMŲ KALĖDŲ

ADAMS MEAT MARKET

WHOLESALE AND RETAIL

We Cater to Hotels, Restaurants,
Weddings and Parties

1734 W. 47th Street Tel. YARDs 6058

LINKSMŲ KALĖDŲ IR GERBUVINGŲ
NAUJŲ METŲ

Linkime Savo Rėmėjams, Draugams
ir Visiems Geros Valios Žmonėms

Seniausia Lenkų Spulka-Skerdykla
Žinoma Firmos Vardu

United Butchers Packing Co.

1152 Fulton St. Tel. MONroe 7330

CHICAGO, ILLINOIS

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų
Linki Visiems Chicagos Lietuviams

NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ
DIREKTORIŲ ASSOCIACIJOS

MAŽEIKA

EVANAUSKAS

3319 LITUANICA AVENUE

Phones YARDS 1138-1139

LACHAWICZ IR SUNUS

SKYRIUS 42-44 EAST 108th STREET

Tel. PULLMAN 1270

2314 WEST 23rd PLACE

Phone CANAL 2515

L. BUKAUSKAS

10821 SO. MICHIGAN AVENUE

Phone PULLMAN 9661

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVENUE

Phone YARDS 4908

J. LIULEVICIUS

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

Phone LAFAYETTE 3572

P. J. RIDIKAS

3354 SO. HALSTED STREET

710 WEST 18th STREET

Telephone YARDS 1419

I. J. ZOLP

1646 WEST 46th STREET

Phone YARDS 0781

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų
Linkime Visiems Lietuviams

BRIDGEPORT PRODUCE CO.

WHOLESALE RETAIL

3423 So. Halsted St. Phone YARDs 1643

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
širdingai Linkime Savo Draugams ir Kostumeriams
LITTLE BOHEMIA RESTAURANT
1722 So. Loomis Street
Arti prie 18-tos
Telefonas CANAL 9836
Tegul lietuviai ir čekoslovakai dirba glaudžiuose santykiuose.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ LINKI

**MARTHA'S
BRIDAL SHOPPE**

E. M. Ronkowski, Sav.

4936 S. Ashland Ave. Tel. Prospect 5513

VISIEMS MUSŲ DALININKAMS IR KLIENTAMS,
TAIPGI

Visiems Lietuviams Linkime
LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

**Peoples
Federal Savings and Loan
Association of Chicago**

(Praeity)
PIAST FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1700 West 21st Street

ADMINISTRACIJA IR DIREKCIJA
STANLEY W. ROPA, JOSEF J. BARC,
ekzekutyvis vice-prez. vice-prezidentas
AL. C. ROPA, asistentas se- KASPER ROPA, administra-
kretorius ir manadžeris cijos sekretorius
DIREKTORIAI:—Aldermanas Josef F. Ropa, Michal Wlezien,
Henry Czekajski ir Josef Jarosz.

ŠIRDINGIAUSI LINKĖJIMAI DEL
KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ

**PUBLISHERS
ENGRAVING
COMPANY**

J. M. LATTAL

20TH & MICHIGAN AVE.
Tel. Victory 3211

N A K T I S

(Tėsinys iš 4-to pusl.)

Andriejus pažūrėjo į klablo gyslą, išštemptą, didelę, o Baltrukonis pabudo ir kažin ko umai nusispiovė... "Kad tau bala, net sapnuot..."

—Adomai, ai, Adomai... Ko tu velnio, ar neišsimiegojęs!... Girdi! Surišk tu man rankas... Surišk!

—Ko paisti?
—Surišk, aš sakau, greit su vadelėmis surišk!

—Tai ką čia, susapnavai? — nustebo Baltrukonis Adomas.

—Sakau, greit surišk! — atstatė abi rankas riešus suglaudęs, prieš pat nosį, Baltrukonis net atsitraukė.

—Nu tai dabar?..

—Aš sakau, kad surišk!... Ko tau gaila, ar kurie velniai. Surišk.

—Nu ale tai... čudai pono Dievo... — Na, aš galiu, ale gi dabar čia... — iš lėto ėmė vadelės ir rišo.

—Kietai suveržk.

—Ale sakyk, kam?

—Kai išvažiuosim iš... Ge-
rai.

Baltrukonis išsiblaivė. Pasitaisė kepurę. Retkarčiais žvilgterėdamas į tylų Andriejų, stengėsi tyliau ir kvėpuoti, Andriejus sėdėjo it sulytas, tarp keplių pasidėjęs kojas, o mėnesieną kartais nušviesdavo pablyškusi, prakaitu drėgną veidą. Jo lupos pasausėjo, tik kepurė, baidisai nesuderinamai buvo užversta ant pakaušio — tai juto Baltrukonis, — jis negalėjo suriškintis rankomis pasitaisyti. O gal nenorėjo. Skubėjo iš miško.

Kai atsiskleidė laukai ir žibanti vingiuota upės vaga, Baltrukonis atsiduso ir tarė:

—Tai dabar, Andriej. — Su trumpinę vardą, Baltrukonis nepažvelgė ir į jo veidą.

—Turguj buvai? — tarė Andriejus.

—Buvau.

—Karvę pardavei?

—Pardaviau.

—Šimtą septyniasdešimt tris litus gavai?

—Gavau.

Abu nutilo. Arklys kopė į kalniuką iš slėnio, kurį buvo užliulus upės rėkas.

—Tai kas? — po tylos dar tarė Baltrukonis. Jo balse Andriejus juto žinojimą, suvoki-
mą tai, bet lyg įsitikinti geidė.

—Už save galvos nedėk... Ir peilį turiu, — iškėlė ir parodė dar vis atlenktą.

—Andriej, — lyg nusigando Baltrukonis.

—Dabar atrišk rankas.

Tylėdamas atrišo. Negalėjai suprasti, kurio rankos daugiau virpėjo. Veidas ligi pusės apšvietė mėnulis, ir rodėsi, abu labai rupinosi, kad koks reikalas nepriverstų pažvelgti į akis.

—Miškas, o naktis... Naktis, — dar apsižvalgęs ir ilgėliau pažūrėjęs į mėnesienoj pajodusį mišką, pridūrė Andriejus.

—Kad ir naktis... — užkandęs nebaigęs pasakyti tai, ką abu suvokė ir jautė, tik suraginė arklį.

—New Yorko gyventojai vakar negavo laikraščių, nes vyksta laikraščių skirstytojų streikas.

KALĖDŲ EGLAITĖ

(Pasakaitė)

Gyveno našlaitė. Atėjus šiltam Kalėdų vakarui, ji sumanė eiti pasivaikščioti. Ejo per mišką. Vakaras buvo labai gražus. Mėnulis skaisčiai švietė. Žvaigždėlių pilnas dangus mirguliuo. Jai besidžiaugiant nakties gražumu, grįžtant namo, nebesuranda kelio. Paklydo! Labai nusigando...
/ Sutikusi žvėrelį ar paukštelį, pribėgusi prie jų klausė:
—Kur aš esu?
Manė, kad niekuomet nebeįsis iš to miško.

Jai bebėgiojant, pasimatė puiki eglaitė. Akutes pakėlusi į viršų žiūrėjo. Visokios mintys jai pynėsi galvoj. Ji susijaudino. Pradėjo verkti. Per jos gražų veidelį ašaros bėgo. Atsiminė, kada ji gyveno su tėveliais, kasmet Kalėdoms papuošdavo eglaitę. Ir taip linksmą tada buvo gyventi.

Nuleido akutes žemyn, nutištuostė ašaras nuo veido. Tik staiga pasipuošė eglaitė visokiais Kalėdų blizgučiais, — visą mišką nušvietė.

Mergaitėi pasidarė taip ramu. Užmiršo visas savo nelaimes ir vargus. Priėjusi prie eglaitės, atsisėdo ir nepajuto, kaip užsnudo.

Pro tą mišką jojo karalaitis ir, pamatęs eglaitės blizgėjimą, sumanė nujoti pamatyti, sužinoti tas visas grožybes.

Prijojo prie eglaitės, žiuri miega nepaprastai graži mergaitė. Jos plaukai geltoni, — kaip auksas. Akutės mėlynos, — kaip dangus. Nulipo nuo žirgo, žiuri į ją ir negali atsidžiaugti jos gražumu. Norėtų jai ką sakyti, bet bijo, kad neišsigąstų, staigiai iš miego pabudus.

Ji pradėjo sapnoti, kad stovi prie jos puikus karalaitis ir prašo, kad ji pabustų.

Pravėrusi akutes žiuri, kad šalia jos tikrai stovi karalaitis. Persigando. Ketino bėgti. Bet jis paėmė jai užrankutės ir tarė:

—Kur tu nori bėgti, gražioji mergaitė, Pasakyk man, iš kur tu čia atsiradai? Kaip tavo vardas?

—Prašau mane paleisti; aš esu paklydusi mergaitė.

Jis švelniai laikė jos rankutę ir maloniai glaudė sau prie širdies...

—Ne, ne! Aš niekuomet nepaleisiu tavęs! Tu esi mano karalaitė; tu mano laimė! Aš jau seniai svajoju, kad aš tave suradau. Šį vakarą yra Kalėdų vakaras. Aš turiu daug svečių savo namuose; jie ten manęs laukia. Mano mylimoji, ar josi su manim?

—Taip! Aš jos su tavim.

—Bet pirmiausia prašau pasakyti man savo vardą.

—Mano vardas Gražulis.

—Na, o kaip tavo vardas, mano gražuole?

—Mano vardas Janina.

Jiedu sėdo ant žirgo ir par-

jojo į karalaitio rumus. Juos pasitiko karalaitio svečiai. Jis perstatė ją kaip savo sužadėtinę.

Visi pavalgę, nuėjo prie Kalėdų eglaitės. Karalaitis, paėmęs jos gražią rankelę, užmovė jai aukso žiedelį.

Janina pagrobė karalaitį į savo glėbį ir karštai, karštai abučiavo. Tai buvo tikros meilės bučkis.

—Mano mylimas Gražuli! Kokia aš dabar esu laiminga, kada tave sutikau.

Janina ir Gražulis dabar yra laimingi. Viens kitą myli ir gražiai gyvena. —Julytė.

Gruodžio 9, 1942
Chicago

Kalėdoms,
Naujiems
Metams,
Linkiu laimės
Ir sveikatos!

**BEN J.
KAZANAUSKAS**

2202 W. Cermak Rd.
Tel. CANal 8887

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
DR. A. JUOZAITIS
DENTISTAS
3261 S. Halsted St. Tel. VICTory 5048

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Visiems Piliečiams, 13-to Wardo
Gyventojams ir Bendrai Lietuviams
Linki

Michael P. Hogan
ALDERMANAS 13-TO WARDO

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

LINKSMŲ KALĖDŲ LINKIU VISIEMS SAVO DRAUGAMS
IR KOSTUMERIAMS

GEO. CIZINAUSKAS

GROCERY and DELICATESSEN

1458 West 15th Street

Phone CANal 9719

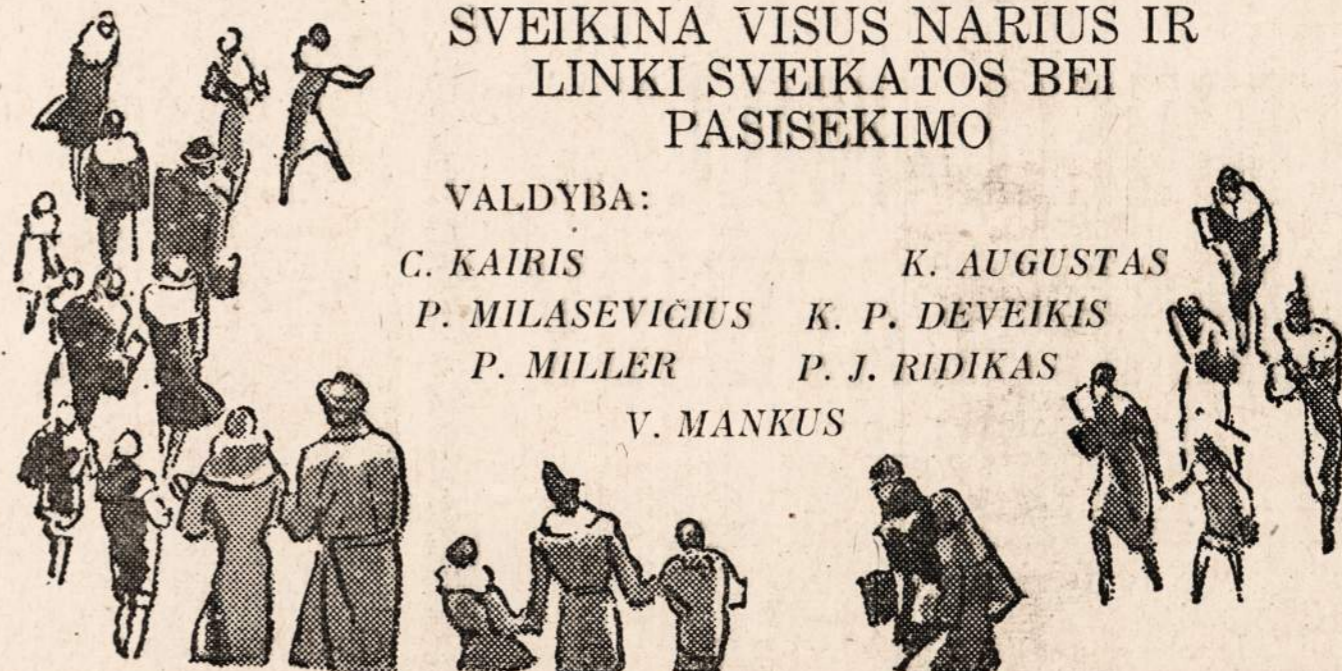
KALĖDŲ ŠVENČIŲ PROGA

Chicagos Lietuvių Draugija

SVEIKINA VISUS NARIUS IR
LINKI SVEIKATOS BEI
PASISEKIMO

VALDYBA:

C. KAIRIS K. AUGUSTAS
P. MILASEVICIUS K. P. DEVEIKIS
P. MILLER P. J. RIDIKAS
V. MANKUS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

PERE MARQUETTE RESTAURANT

"CHICAGO'S FINEST"

63rd AND WESTERN AVE.

SIRDINGIAUSI LINKEJIMAI LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ VISIEMS KLIENTAMS IR
DRAUGAMS

LIBERTY LAUNDRY

3118-22 Armitage Ave. Tel. Belmont 4900

IR

SNOW WHITE LAUNDRY

1230 S. Pulaski Road Tel. Lawndale 0222

A MERRY
CHRISTMAS
and
A PROSPEROUS
NEW YEAR

TO THE FRIENDS OF

Stack and Ryan Recreation Rooms

1510 NORTH DAMEN AVE.
Tel. ARMITAGE 3600

100 Car Free Parking Space

Visiems lietuviams šioje šalyje siunčiame
nuoširdžius Kalėdinius sveikinimus ir gei-
džiame, kad Lietuva vėl atgautų sau ne-
prigulmybę — patys valdytų savo šalį, —
gyventų taikoje ir pasisekimuose.

CRITCHELL-MILLER INSURANCE AGENCY

Established 1868

175 West Jackson Boulevard
Chicago

Telephone: WABash 0340

KALĖDOS IR KALĖDŲ EGLUTĖ

Pirmas aiškus Kalėdų šven-
čių (Natalis Christi) šventimo
paminėjimas Romos bažnyčioje
randamas pas bažnyčios tėvą
Ambrosijų (340?—397) apie
360 metus. Bet tikrai tos šven-
tės buvo anksčiau švenčiamos.
Iš Romos chronografo iš 35 i-
metų aiškėja, kad jau 336 me-
tais Romoje šventė Kalėdas.
Kai gruodžio 25 dieną buvo nu-
statyta kaip Kristaus užgimi-
mo diena, Kalėdos sutapo su vi-
sa pagoniškujų švenčių eile.
Nuo gruodžio 17—24 d. butent
buvo švenčiamos saturnalijos
aukso gadynei prisiminti; tai
buvo džiaugsmo šventės; tautiš-
kos poilsio, laisvės ir lygybės;
kiekvienas stengėsi kitam pada-
ryti džiaugsmą, ką nors dova-
nodamas. Gruodžio 25 d. buvo
švenčiamos brumalijos — sau-
lės grįžimo (solstitium hiber-
num arba brumale) šventės; tai
buvo kartu nenugalimos Saulės
gimimo diena (dies natalis in-
victi Solis), o sausio 1 dieną
nauji metai. Šios didžiosios pagon-
ių šventės buvo išstumtos iš
pagonių gyvenimo, išpraudžiant
josna naują krikščionišką turi-
nį; taip tapo nenugalimos Sau-
lės gimimo diena Jėzaus Kris-
taus gimimo diena, užgimimas
amžinos šviesos, kuri atėjo į šį
pasaulį, idant peršviestų žmo-
nių kaip teismo saulė, kuri
praneša naujos aukso gadinės
pradžią. Nepaprastai greitais
Kalėdų šventimo paprotys pra-
siplatino tiek rytų tiek vaka-
rų bažnyčioje. Sukrikščionijant
Europą ir kitas pasaulio dalis

tas paprotys atėjo pas visas
tautas.

Kaip jau minėta, nuo gruod-
žio 17—24 pagonai švėsdami
didžiąsias šventes. Gruodžio 24
d. budavo "Sigilarijų" iškyla;
tą dieną vaikai budavo gausiai
apdovanojami lėčėmis, paveiks-
lais iš molio ir vaško. Šventės
užbaigdavo pagonai romėnai
naujais metais su "tabula for-
tunae" — tai buvo stalas ap-
dėtas įvairiausiais skančiais,
kurie ženklino naujų metų
apstingumą ir turtingumą; be-
to, tomis šventėmis puošdavo
namus laurų ir alyvų medžių
šakomis; iš tų medžių lapų ir
žiedų pumpurų moterys spėda-
vo naujų metų laimę arba ne-
laimę. Krikščionys, perimdami
iš pagonių sigilarijų (gruodžio
24 d.) ir naujų metų papro-
čius sudėjo juos atkeldami nau-
jų metų medžių šakų papro-
tį į gruodžio 24 d. ir medžių
šakas pakeisdami eglute kaip
šaltame klimate per ištikus me-
tus žaliuojančių medelių. Tie pa-
pročiai tapo sukrikščioninti, ap-
gaubti krikščionumo šydu.

Ir Kristaus užgimimo šven-
čių pavadinimas "Kalėdos" pa-
imtas iš pagoniško papročio.
Mat, anais laikais pagonai "iš-
šaukdavo" didžiąsias Saulės
grįžimo šventes. Šaukti lotynų
kalboje reiškia "calare" (grai-
kiškai kalein). Dalyvis būtų
"calandus, a, um" = kurs turi
būti šaukiamas šauktinas. "Ka-
lėdos" sudarkytas žodis nuo
"calendus".

Dr. P. Jakubėnas.

Gyvių rūšių skaičius žemėje

Zoologas P u l'is neseniai su-
skaičiavo, kad šiuo metu pa-
saulyje žinoma 14,464 dabar
gyvenančių žinduolių. Idomu,
kad nuo 1896 iki 1935 metų bu-
vo surasta 511 naujų žinduo-
lių rūšių, daugiausia graužikų.

Iš dabar gyvenančių stubu-
rinių nežinduolių gyvulių šiuo
metu žinoma: žuvų — virš 13,-
000 rūšių, amfibijų — virš 1,-
300, šliužų — apie 4,000 ir
aukščių apie 20,000 rūšių. Ap-
skritai, šiuo metu gyvena dau-
giau 50,000 rūšių stuburinių gy-
vulių. Tačiau šis skaičius yra
visai menkas, palyginti jį su
bestuburių gyvių skaičiumi,
daugiausia vabzdžių. Antai, šiais
laikais žinoma apie 20,000 ru-
šių įvairių vabalų, apie 75,000
dvisparnių, apie 80,000 plėnia-
sparnių ir apie 80,000 rūšių pe-
teliškių.

Čia teikiama duomenys, žino-
ma, tiksliai neapima visų stu-
burinių ir bestuburių gyvių. Be-
to, ateityje mokslas dar gali su-
rasti naujų, ligi šiol niekieno
nežinomų gyvių rūšių.

PATARLĖS IR PRIEZODŽIAI

Girtą barti ar žirnius į sie-
na berti — tokia pat nauda.
Girtą barti vistiek, kaip su
žąsinu arti.

Girtą bėdos užmiršta.
Girtą ir kiaušė sumindo, ir
avis nuskriaudžia.

Girtą ir mėnulis šildo.

Girtą ir šuva apeina.

Girtą iš tolo pažinsi.

Girtą pažinsi iš eisenos, kvai-
lą iš kalbos.

Girtą velnias globoja.

Girtą žmogų ir kvailas ap-
gauna.

Girtą žmogų ir šiaudas su-
griauna.

Girtą žmogų ir vėjas parblė-
skia.

Girtą žmogų ir žydo ožkos
mindo.

Girtiems bėda margai atrodo

Girtiems dangus ne visados
blaivus.

Kareivio Motinai

Tavo skruostai raukšlėti,
Tavo veidas tylus,
Akyse — liūdesys begalinis,
Tau širdis — tik mylėti,
Kolei plaukus žilus
Nepakas po velėnos smiltinės...

Tu svajosi, dainuosi
Per naktis nemigom
Apie didelį didvyrį sunų—
Stosis vyrai kaip uosiai
Išsupuoti dainom,
Tartum tėviškės daržo bijunai.

Zengia karas besotis...
Argi dar negana—
Milijonus prarijot jaunimo!
Jau padangės kraujuotos,
Alpsta močia sena—
Negi tam savo sunus augino?

Tik valdovai negirdi—
Kas tu jiems, kad sena?
Neprišaukia baudmės vyrų krau-
[jas...]

Tik jau motinos širdžiai
Karo siaubo gana...
—O, kad keltų gyvenimas nau-
[jas!]

Petrė Oriantaiė

— Britų lakunai bombardavo
Burmoje esantį japonų aero-
dromą Magve srity.

LINKSMŲ KALĖDŲ!

Linkime visiems, kurie per visą metą
rėmė mus

Taxi cab pirmos rūšies jūsų patarnavimui. Unijos
šoferiai patarnaus kožnam mandagiai.

Telefonuokite, esame jūsų patarnavimui.

Commercial Cab Co., Inc.

PETRAS TRAFKA, Užveizda

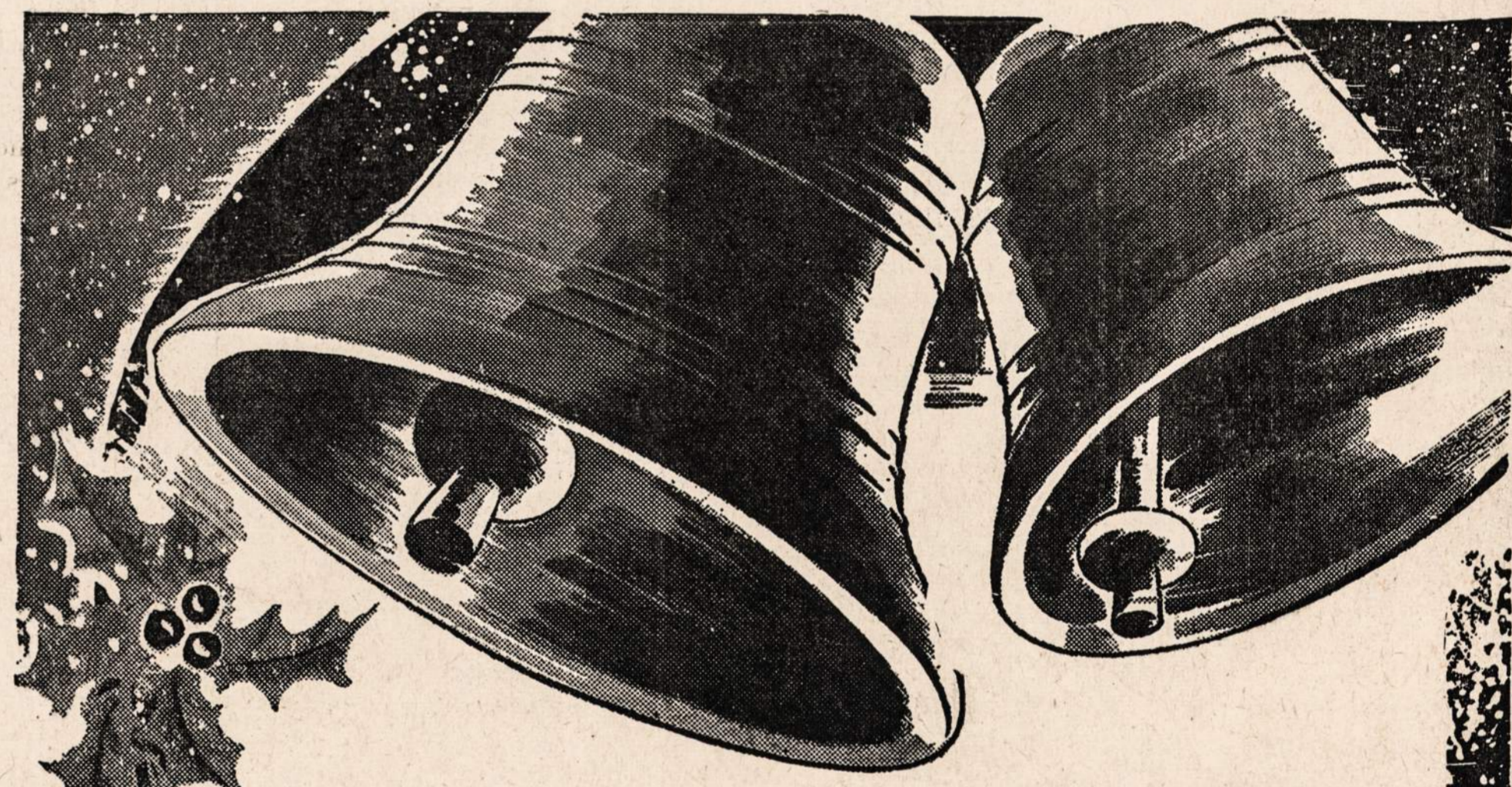
Tel. REGent 4500-01-02-03-04

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

Costello Realty Co.

(Buvusi Bridgeport Realty Co.)

4069 Archer Avenue — STANLEY SHIMKUS — LAF. 1123

MANO LINKEJIMAI:

Linksmų Kalėdų

PIRKTI KARO BONUS, O KITĄ METĄ
SEKMINGAI LAIMĖTI
PASKUTINĮ KARĄ

ANTHONY B. PETKUS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 S. Western Ave.

1410 S. 50th Ave.

Telefonas
GROVEHILL 0142

Cicero, Illinois
Telefonas CICERO 2109

KOPLYČIOS VIŠOSE MIESTO DALYSE.

LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS LINKSMŲ
KALEDŲ IR LAIMES IR SVEIKATOS
NAUJUOSE METUOSE

Midland Dairy

Jūsų Sveikatai — Gerkite Daugiau Pieno

3314-18 WEST 47th STREET
Telefonuokite LAFayette 5660

PRISTATOME PIENO PRODUKTUS Į NAMUS

Linksmu

KALEDŲ IR
NAUJŲ METŲ
SVEIKINIMAS

Nuo Valdybos ir
Direktorių

JOHN J. KAZANAUSKAS
Prezidentas

JOHN ZELIS
Vice-Prezidentas

BEN J. KAZANAUSKAS
Sekr.-Izdininkas

JOSEPH MISEVICH
Pag. Sekr.-Izdininkas

ANTHONY L. LAPINSKAS
Advokatas

WILLIAM DUOBA
MICHAEL KELLY
JOSEPH W. KILKEVICE
PETER KRAUJALIS
ANTHONY VILKAS

JOSEPH P. VARKALA
Auditorius

MUTUAL
Federal Savings
and Loan Assn.
of Chicago

2202 W. Cermak Rd.
Tel. CANal 8887

ŠIRDINGI LINKĖJIMAI

LINKSMŲ KALEDŲ SVENČIŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ LINKI

DIDŽIAUSIA MIESTO PIETŲ PUSĖJ
UNIJINĖ SPAUSTUVĖ

The Stanek Press

JAN A. STANEK, Vedėjas
(Organizatorius)

Darbą apskaičiuojame prieinamomis kainomis,
garbingas ir mandagus patarnavimas.

1715 SO. ASHLAND AVENUE
TEL. CANAL 4535 CANAL 4348

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

MIKAS SILEIKIS

... TU TOKS!

Prieš pat Kalėdas, galima sakyti, oras buvo taip šiltas, kaip buna tik ankstybą rudenį. Kiekvieną dieną saulė švietė — nei lietaus buvo, nei surugusio oro žmonės matė, o laukuose net nauja žolė ataugo, ir vietomis pradėjo sodai žydėti. Medelai naujus pumpurus krovė ir lapelių leido. Šį rytą užtekėjusi saulė dar skaisčiau nušvietė naują, Jurgio Vėžio nedažytą sienų raštines vidų, kalnelėje ties sklypų lauku. Jo laukai buvo išskirstyti sklypais pardavimui naujam miesteliui statyti netoli Chicagos. Saulės spindulių zigzagai braižė savotiškus planus ant raštines sienų braižinių ir ant rėšomųjų stalų, kurie buvo padengti žaliu aksomu, o ant viršaus prislėgti storu melsvu stiklu. Po stiklu buvo prikaišota visokių vizitinių kortelių. Ant sienos kabėjo didelės šiuurkštus braižinys, raudonais kryžiuokais išmargintas, kuris liudijo nekilnojamo turto apyvartą gyvumą.

Tingiai rinkosi darbininkai. Anksčiau atėjusieji agentai sėdėjo žiovaudami ir rudydami. Jie laukė atvykstant šeimininko. Stenografistė Marcelė rupeštingai šluostė nuo savo rašomojo stalo dulkes nienuodama kažkokių linksmą meiodiją. Devintai išmušus, prie raštines durų tyliai prišliuotė šešiolikos cilindrių Kadilakas, lyg koks laivas iš abiejų galų paausiuotomis karunaitėmis papuoštas. Iš auto išlipo pečiuotas storakaklis vyras prigesusį cigarą čiuldamas. Sulig savo amžium buvo neskoningai žalsva eilute apšvilkęs. Jo žalias platus apsiaustas, pasėmęs šalto rytmečio oro, inešė į raštinę. Numetęs plosčių ant kėdės, rangovas perleido balsganomis akimis raštinę, norėdamas patirti: ar visi jo darbininkai laiku susirinko. Jie visi čia buvo ir visi vienu kartu pasakė: "Good morning, Mr. George" ir laukė šeimininko atsakymo. Bet šis nė žodžio neatsakęs, tupinėjo šalia Marcelės pilvu braukdamas stalus. Tik stenografistė Marcelė, šyptelėjo sėdėdama žemoje kėdėje prie rašomojo stalo po Vėžio alkūne. Šis stovėdamas, atsukęs jos pusėn nugarą, putė cigaro dumus į erdvios raštinės palūbę, išvydamas saulės spindulius lauk ir, lyg nematydamas Marcelės.

Marcelė ir be jo žinojo savo darbą, net geriau už jį patį ir visuomet ji buvo užsivertusi darbu. Ji nekreipė nė dėmesio ar jis čia buvo, ar ne. Juk per jos rankas ėjo visi Vėžio biznio reikalai. Jeigu ne ji — Vėžiui gal ne taip gerai būtų ir biznis sekęsis. Per daug metų bedirbdama, ji žinojo kiekvieną smulkmeną Vėžio biznyje ir net šeimoje. Kai kurie darbininkai ją vadindavo "hosiene". Rangovas Vėžys ja pilnai pasitikėdavo. Jeigu kada ir pasigerdavo ar kur išvažiuodavo, nedaug tesirupindavo biznio reikalais. Jis žinojo, kad Marcelė viską sutvarkys kaip reikia. Jis be jos pagalbos negalėjo nė paprastų sąskaitų suvesti, nė apskaičiuoti statybos kaštų bei projektų paruošti.

"E, tas nuobodus kerėpla ir vėl čia!" pamanė Marcelė.

Vėžys šiandien kažkodėl buvo nepergeriausiai nusiteikęs. Gal būd dėl to, kad vakar golfo klube kortomis pralošė du šimtus dolerių. Kas jam tie du šimtai dolerių, tik nusispiant, bet jį erzino "nagarbė". Tačiau, atsisukęs į Marcelę, meliliai nusisypsojo ir tarė:

— Good morning, my dear!
— Good morning! — į šalį pakreiptu savo smulkiu, bet jau raiškles kraumantį, veidelį atsakė ji.

Rangovas stenedamas šiaip taip sutilpo į plačią kėdę šalia Marcelės stalo. Valandėlę jis

knisosi pluošte popierių, kuriuos ji jam buvo padėjusi pasirašyti, be ypatingo dėmesio, be ryštumo bei įsigilinimo, o, tik šiaip sau, lyg pareiga atlikdamas. "Kiek gauta, kiek išleista", Vėžys tuo perdaug nesirupino, žinodamas, kad biznis eina gerai ir kad jo gyvenimui pakaks turto. Savo privatišku gyvenimu, nors ir satsai mechanišku, kur nėra žmogaus sielos apart dolerių, buvo patenkintas ligi ausų. Peržiūrėjęs pluoštą popierių, rangovas tarė:

— Fain, viskas fain! Dabar, Marceliuk, parašyk skelbimą, o aš tau padiktuosiu.

Marcelė nenoromis paėmė į rankas blanknotą ir pieštuką. Jos jausmas atspėjo, ką šeimininkas padiktuos. Ji be jo diktavimo geria: parašydavo skelbimus arba laiškus.

— Rašyk: "PARSIDUODA BARGENAI," — ot, šitaip parašyk didelėm raidėm, kaip jūs vadinate "kapitalinėmis". — Dabar: "Pirkite naują bungalą Kalėdoms dovanų savo draugams, savo žmonoms. Padarykite jiems surpauz..."

— Atsiprašau, ponas, šitaip negalima rašyti. "Parsiduoda borgenai", reiškia tą, kad parsiduoda pigumas. Pagaliau patys daiktai negali parsiduoti. Išvina tikra nesamone!

— Psit! — Vėžys spovė cigaro dumus Marcelėi tiesiai į veidą. Ji susiraukė nukreipdama veidą į šalį. — Tai kaip tu manai garsinti, jeigu neminėsi borgenų?

— Atsiprašau, ponas, aš nesakau, kad jų visiškai nereikia minėti, tik nereikia šitaip kvailai sakyti. Visi juoksis iš tokio skelbimo. Tas gali pakenkti jūsų bizniui. Jūsų pirmas žodis yra "borgenai ir borgenai". Tas nieko neįtikina — tai tuščias žodis, grynas juokas ir tiek, — aiškino Marcelė.

— Bet kas klausys, jeigu taip negarsinsi? Mano konkurentas garsinasi, kad jis parduodąs rojų. Kas matė, kad tas suskis mane "subylintų"? Koks tas jo rojus? Pelkės ir kalnai, ten tik gyvatės knibžda. — Išžeidęs aiš-

kinosi Vėžys. Agentai kampe garsiai nusikvatojo.

— Lauk jus šunes! — rangovas, pajutęs konfuziją, rėkė visą gerklę: — Aš čia bosas. Ar nežinote savo darbo. Ko sėdite? Marš, ariap! Eikite per žmones ir parduokite sklypus. Aš čia savo reikalus turiu. Netrukdykite manęs... Agentai griebė savo kepurės, išlankstė lauk.

— Rašyk: "PARSIDUODA LAIMĖ! Žmogus, kuris nusipirks šį namą, bus amžinai laimingas. Kaina tik \$10,000."

— Negalima taip sakyti, — Marcelė užprotestavo. — Tamsa namą vadini laime, kuomet namas nereikia jokios laimės. Laimė slepiasi kitokiose aplinkybėse. Sakysime: namuose, o ne name. Jūsų žodžiai yra tuščias plepalas.

Marcelė, matydama, kad nesiklijuoja jų darbas, iš stalčiuoko išsiėmusi pudrą dulkino veidą.

(Tęsinys 8-me pusl.)

LINKSMŲ KALEDŲ LINKIME VISIEMS
SAVO DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS

ARCHER AVENUE FURNITURE Mfg.

PARLOR SETŲ ISDIRBĖJAI
JOE KAZIK, Savininkas

4140 Archer Ave. Tel. LAFayette 3516

LINKSMŲ KALEDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Linkime Visiems Musų Draugams ir Kostumeriams

PEOPLES RESTAURANT

ANNA HARPER, Savininkė

1628 W. 47th St. Tel. VIRginia 9470

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

LINKSMŲ KALEDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

BOWMAN DAIRY COMPANY

LINKSMŲ KALEDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Tegul ateinantieji metai atneša taiką ir džiaugsmą

STANLEY LITWINAS,

CARR-MOODY LUMBER CO.

3039 SO. HALSTED STREET

STANLEY LITWINAS,
VEDEJAS

TEL. VICTORY 1272

KALEDOMS,
NAUJIEMS METAMS,
LINKIU LAIMES
IR SVEIKATOS!

DR. A. YUŠKA

2422 W. Marquette Rd. GROvehill 1595

LINKSMŲ KALĖDŲ ir
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Linkime Visiems Musų
Draugams ir
Kostumeriams

**ROOSEVELT
FURNITURE
COMPANY**

2310 W. Roosevelt Rd. SEEley 8760

Linkime Visiems Lietuviams ir Kostu-
meriams Linksmų Kalėdų

**Bestever Carpet
Company**

NOT INCORPORATED

Jan ir Rozalia Chwala, Sav.

Kada reikalaujate karpetų, kreipkitės į mus,
o busite patenkinti.

11336 Michigan Ave. Chicago
Telefonas PULLMAN 9362

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
SEKMINGŲ NAUJŲ METŲ
linkime visiems lietuviams

**MARHOEFER
PACKING
COMPANY**

820 W. FULTON STREET
Tel. MONroe 0570

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

... TU TOKS!

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

da, kojas susikeitėsi. Rangovas tylėdamas žvilgtelėjo į jos pasikėlusią juodą suknelę, pro kurią blauzda buvo gerokai prasiškius aukščiau kelio. Jam pasirodė, kad Marcelė šiandien su juo flirtuoja ir erzina jį.

—Nagi tu, Marceliuk, vis mokai mane feišnikų dalykų. Bet aš tau atleidiu už tokią tavo pilozopiją — Vėžys su kaire ranka apkabino Marcelės liemenę ir pasislunko arčiau.

—Pasidėkime sau ramiai, Gal sugalvosime ką nors "smart". — Vėžys dar labiau prisipaudė Marcelę prie savęs. Ji šyptelėjus užtepė jam pudros ant nosies galo.

—Tu nesimokink su manim, bet žiūrėk ką darai! — ji pliaukštelėjo jam delnu per iki ausų nūplikusią kaktą. — Ką tavo žmona pasakytų, jeigu matytų?

—Žmona? — Vėžys veptelėjo, jo ilgas cigaras vikstelėjo kelis kartus aukštin ir žemyn dantyse virpėdamas. Marcelės pudros kvapas ir "liepsnojančios" lupos buvo stipresnės už jo cigarą. Padėjęs cigarą į šalį, Vėžys mikčiojo apimtas aistros: —O ką ji žinos? Ji visuomet namie prie vaikų sėdi. Negaliu niekur jos išvesti, tikra bėda.. Visur vienas turiu eiti. Žinai tu ją Tokia nemokyta avelė. O tu, Marceliuk, tai regli mano favoritė, tikras džentelmenas... Ale ką aš čia nuplepėjau — kaip angelas, graži, gera, tik nelabai draugiška...

—Eik jau, eik jau! — Marcelė nusišypsojo. Rausvi skruostai gražiai derinosi prie tamsių jos plaukų.

—Vaziuokim šį vakarą mudu į kabaretą. Paušime — pasiulė Vėžys savo propoziciją.

—Dar įsimylėsi į kokią Londinę.

—Aš jau įsimylėjau į tokią gražutėlę, kaip jus...

—Ką? — ir juodu nutilo...

—Štai tau, Marceliuk, penki šimtai dolerių ir tylėk! Gerai? Supranti! Kas tie pinigai, jeigu žmogus dirbi ir neturi jokio good time. Žmona nežinos. Ji neprivalo žinoti apie mūsų biznį. Tavo vaikinai, jeigu juos turi, nieko apie mūsų intymius santykius netžuos. Visi tavo vaikinai yra broke. Kas iš tokių vaikėzų, kad nė į dorą teatrą negali nusivesti, nė už taksi užsimokėti, o jau apie vakarienę nėra nė kalbos.

Marcelė tylėjo galvą nuleidusi ir susivėlusius... Pro duris į smuko Vėžio žmona su savo advokatu. Vėžys, kaip išgąsdintas kiškis, nustebejęs stovėdamas viena ranka vis tebelaiškė apkabines Marcelės pečius. Marcelė pamačiusi dūryse Vėžiene, spruko į kitą kambarį.

Tyla...

—Matai, ponas advokate, kad aš turėjau pagrindą įtarti save vyrą neištikimybėje? — išbalusi bet ramiu tonu pasakė Vėžiene ir pridurė rodydama pirštu į savo vyrą: —Tu toks!

Advokatas priėjęs prie Vėžio, įtartinau pasižiūrėjo į lupų dažais išmargintą jo veidą ir pudruotą švarką, pasisakęs savo pavardę, įteikė jam žmonos skrybų raštą. Vėžys atsėdėjo nė žodžio neištaręs.

Žmona su savo advokatu greit išvažiavo. Netrukus po jų, išėjo ir Marcelė. Ji tik tiek pasakė savo "bosui":

—Daugiau aš čia nesugrįšiu... Rangovas Vėžys dar ilgai sėdėjo galvą nuleidęs, negalėdamas nieko galvoti. Po valandėlės nuo netikėto smugio, atgavo sąmonę. Dabar jis pamatė visas savo klaidas. Tik neseniai Marcelės liepsnojančios lupos atvėso. Jis užuodė tik likusių ant savo veido dažų kvapą. Žmonos apgaudinėjimas virto gyvu vaizdu ir jis pasijuto atskirtas nuo šeimyniškos fikrosios meilės. Jam pagailo žmonos ir keturių vaikų. Jo sąžinė nušvitavo visos jo suktybės

PASLAPTINGASIS DINOZAURAS

Ivairiose pasaulio vietose mokslininkų yra surastos išsios dinosauro kapinės, ir visuose didesniuose zoologiniuose Europos ir Amerikos muziejuose yra jų skeletai, stebinantieji mus savo gigantišku dydžiu. Mokslui yra žinoma ir kai kas iš šių priešistorinių gyvulių gyvenimo, išmirusių kreidinio periodo pabaigoj, tai yra, prieš 60 milijonų metų.

Dinosaurai gyveno daugelį milijonų metų, ką liudija surasti kaulai, turį iki 140 milijonų metų senumo. Ypač daug šių seniai išmirusių gyvulių atstovų liekanų buvo surasta Amerikoje.

Be kaulų, dažnai yra surandami ir šių gyvulių pėdsakai, palikti jų gyventose vietose. Šitos išlikusios pėdos rodo gyvulio kojų dydį, o tai palengvina nustatyti ir paties gyvulio ugi.

Ypač įdomūs radiniai buvo aptikti Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kurių amžius yra 80 milijonų metų. Formacija, kur buvo surastos tos liekanos, vietomis siekia 1000 metrų storumo, susideda iš smėlio, molio ir akmens anglių klodų, taip pat turtingų augmenijos liekanomis. Akmens anglių kasyklų darbininkai ne kartą rasdavo viršutiniuose sluoksniuose dinosauro pėdsakus. Jie išpavidavo tas pėdas kartu su akmeniu ir nusišydavo į muziejus. Mokslininkai atidžiai ir smulkmeniškai tyrė šiuos radinius, iš jų pėdų nustatinėjo gyvulio priklausomybę tai ar kitai rūšiai ir jo dydį.

1931 metais Jutos valstybėje tokiu būdu buvo rasta nepaprasto dydžio, pėda: jos ilgis buvo 1,3 metro, o plotis tarp pirštų — 80 cm. Tačiau, kai radinys buvo gerai iširtas ir kaip reikiant apžiūrėtas, pasirodė, kad pėda buvo tokia ilga dėl to, kad žengiant gyvuliui per minkštas durpes, jis buvo paslydęs. Vėliau toj pačioj vietoj buvo rastas kitas pėdsakas, jau visiškai normalus:

ir teismų proceduros, — iki šiol laimingai baigusios bylos. Nauja žmonos skrybų byla priminė jam žmonių ašaras, kuriuos buvo nuskriaudęs savo suktoomis transakcijomis. Jo akyse stovėjo verkiančių moterų atkištos rankos ir tos lūpos, kurios šaukė: "TU! TU! — SUKČIAU!"

Vėžys, pasiėmęs kepurę, išėjo laukan. Dabar jis nė akių nepelėdo per geltonuojančias naujas stubas ir plačius sklypų laukus. Jam ausyse skambėjo žmonos žodžiai: "Tu toks!" Skambėjo dar neseniai užmiršti žodžiai: "Tu sukčius!" šmėklos pagautas Vėžys nė nepastebėjo, kaip į raštinę grįždamas agentas įtartinau pažvelgęs nusiuko į šalį.

jo ilgis buvo 4,1 metro, o plotis — 80 cm.

Abu šie pėdsakai yra per daug dideli, kad galima būtų juos priskirti jau žinomiems priešistoriniams gyvims, todėl mokslininkai buvo labai sudominti šio nepaprasto radinio. Tame rajone, kuriame buvo rasta dar mokslui nežinomo buvusio mūsų planetos gyventojų pėda, buvo padaryti nuodugniasiai kasinėjimai. Tuo būdu buvo surastas didelis skaičius įvairiausių augmenijos ir gyvūnijos liekanų. Stambiausias radinys buvo plėšraus dinosauro liekanos, kurios turėjo apie keturis metrus aukščio. Tačiau surasti liekanas kokio nors gyvio, kuriam būtų galima priskirti aptiktas pėdas, taip ir nepavyko.

Po kiek laiko faktą, kad priešistorinė senovė gyveno kažkoks nežinomas ultra-gigantiškas dinosauros, vėl patvirtino naujas sensacinis radinys. Vienose Kolorado valstybės kasyklose buvo rasta pėda 85 cm ilgio ir tokio pat pločio, čia pat, puspenkto metro nuotoly, buvo tokia pat antra pėda. Šis naujas radinys sukėlė ypatingą

ga mokslininkų dėmesį ir, kad būtų išvengta kokių nors nesuipratimų, Niujorko gamtos istorijos muziejus nusiuntė į radinio vietą savo mokslininkus. Smulkmeniškai išmatavę pėdsakus, nustatė jų vienodą padėtį, muziejaus mokslininkai priėjo išvados, kad abu pėdsakai priklauso vienam ir tam pačiam gyvuliui; vienas tų pėdsakų yra dešinėsios kojos nuospauda, antras — kairiosios. Šie pėdsakai užfiksavo normalų gyvulio žingsnį — kurio ilgis 4,5 metro!

Palyginus tai su tiranozauru, turėjusio 5,5 metrų aukščio skeletą, žingsniu, kuris buvo tik 2,7 metrų ilgio, šis dinosauros turėjo turėti mažiausia 10 metrų aukščio skeletą.

Mokslininkams pavyko surasti ir trečią pėdsaką, maždaug tokiam pat nuotoly nuo antrosios, tačiau šis pėdsakas nebuvo visiškai aiškus: matyti, gyvuse.

lys atsisotojo ant kietesnės žemės ar ant medžio. Jokių kitų pėdsakų čia daugiau nebuvo.

Iš uolienos buvo išpiautas gabalas su dviem pirmaisiais, aiškiais pėdsakais, ir mokslininkai nusivėžė jį į muziejų, kad galėtų jį visapusiškai ir detališkai iširti.

Šiais metais Niujorko muziejus vėl organizuoja specialią ekspediciją tirti kitų, naujai atrastų pėdsakų. Gal gi, pagaliau, pasiseks surasti ir to milžino, žerglujusio tokiomis gigantiškais žingsniais ir turėjusio tokius nepaprastus "kojeles" — kokias nors aiškesnes kaulų liekanas.

— Japonai pastatė kelis naujus kovos laivus, kurių tonų skaičius siekia 42,500.

— Sen. Vandenberg pareiškė, kad jis nekandidatuosias ateiinančiuose prezidento rinkimuose.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų Linkime
Visiems Savo Draugams ir Kostumeriams

FG LUCAS & CO

REAL ESTATE

4108 Archer Ave. Tel. LAFayette 5107

Linksmų Kalėdų ir Sekmingų Naujų Metų
linkime visiems lietuviams

**PETER
HAND**

Brewery Co.

Extra Pale Beer

FRANK P. SPEECHER

Lietuvių Atstovas

1612-1632 Sheffield Ave.

Chicago, Ill.

Telephone MOHawk 6300

Linksmų Kalėdų ir
Laimingų Naujų Metų!

Linkime Visiems Musų Draugams
Lietuviams ir Kostumeriams

**Halsted Exchange National
Bank of Chicago**

HALSTED STREET ir 19th PLACE

NARYS FEDERAL RESERVE SYSTEM IR FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

